

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Υποχρεώσεις αερομεταφορέων σχετικά με τα αρχεία επιβατών-προσαρμογή της νομοθεσίας στην οδηγία (ΕΕ) 2016/681».

I. Γενικές παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια, δεκαεννέα (19) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που αφορά την έναρξη ισχύος του νόμου, και ένα (1) παράρτημα.

Με το παρόν νομοσχέδιο ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 «σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων» (ΕΕ L 119 της 4/5/2016 σ.132-149, στο εξής Οδηγία). Ο στόχος της Οδηγίας είναι διττός, καθώς αφενός τυποποιεί τη διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων, ούτως ώστε να αντιμετωπισθεί η τρομοκρατική απειλή, αφετέρου διαμορφώνει νομικό πλαίσιο προστασίας της ιδιωτικής ζωής των επιβατών (βλ. και Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου).

Κατά τα ανωτέρω, στο Κεφάλαιο Α' καθορίζεται αρχικώς ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής του υπό ψήφιση νομοσχεδίου (άρθρα 1-2). Συγκεκριμένως, ορίζεται ότι οι αερομεταφορείς οφείλουν να διαβιβάζουν στην αρμόδια κρατική αρχή τα ονομαστικά αρχεία των επιβατών για κάθε πτήση που προσγειώνεται σε ελληνικό έδαφος ή απογειώνεται από αυτό. Ακολούθως, στο άρθρο 4 απαριθμούνται εξαντλητικώς οι αξιόποινες πράξεις που χαρακτηρί-

2

ζονται ως «σοβαρά εγκλήματα», και στο άρθρο 5 προσδιορίζονται τα δεδομένα, τα οποία πρέπει υποχρεωτικώς να περιλαμβάνονται στα ονομαστικά αρχεία των επιβατών.

Το Κεφάλαιο Β΄ προβλέπει, στο άρθρο 6, τη σύσταση της «Μονάδας Στοιχείων Επιβατών» (ΜΣΕ), η οποία θα αποτελεί Τμήμα της Διεύθυνσης Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών της Ελληνικής Αστυνομίας και θα έχει ως αρμοδιότητες αφενός τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων PNR (Passenger Name Record) [ονομαστικού αρχείου επιβάτη] και αφετέρου την ανταλλαγή τους με τις ΜΣΕ άλλων κρατών μελών. Συμφώνως προς το άρθρο 7, υπεύθυνος προστασίας προσωπικών δεδομένων θα ορισθεί μέλος του προσωπικού της ΜΣΕ, που θα ασκεί τα καθήκοντά του υπό καθεστώς πλήρους ανεξαρτησίας. Περαιτέρω, το άρθρο 8 ορίζει ότι η επεξεργασία των δεδομένων PNR αποσκοπεί στην ταυτοποίηση των προσώπων που πρέπει να εξετασθούν λεπτομερέστερα, καθώς και την παροχή απαντήσεων σε σχετικά αιτιολογημένα αιτήματα των αρμόδιων αρχών επιβολής του νόμου.

Το Κεφάλαιο Γ΄ έχει ως αντικείμενο την τυποποίηση της διαδικασίας συλλογής και ανταλλαγής δεδομένων PNR. Ειδικότερα, το άρθρο 9 ορίζει ποιες αρχές δικαιούνται να ζητούν τα σχετικά στοιχεία από τη ΜΣΕ, ούτως ώστε να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης και δίωξης τρομοκρατικών ή σοβαρών εγκλημάτων. Ακόμη, το άρθρο 10 προβλέπει την υποχρέωση των αερομεταφορέων να διαβιβάζουν, σε συγκριμένες χρονικές στιγμές, τα δεδομένα των επιβατών τους. Ακολούθως, στα άρθρα 11-13 καθορίζονται οι διαδικασίες ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι προϋποθέσεις πρόσβασης της Ευροpol στα σχετικά στοιχεία, καθώς και οι όροι διαβίβασης δεδομένων σε τρίτες χώρες.

Το Κεφάλαιο Δ΄ καθιερώνει σειρά προστατευτικών ρυθμίσεων για τα υποκείμενα των δεδομένων PNR. Ειδικότερα, το άρθρο 14 ορίζει την πενταετία ως περίοδο διατήρησης των δεδομένων και, παραλλήλως, προβλέπει ότι, μετά την παρέλευση εξαμήνου, είναι υποχρεωτική η αποπροσωποποίηση των συλλεγέντων στοιχείων. Περαιτέρω, το άρθρο 15 απαγορεύει την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, όπως της φυλετικής καταγωγής, των θρησκευτικών πεποιθήσεων, των πολιτικών φρονημάτων, της υγείας και του σεξουαλικού προσανατολισμού. Το άρθρο 16 περιέχει τις κυρώσεις που επιβάλλονται επί παράβασης ρυθμίσεων του νομοθετήματος. Εξ άλλου, συμφώνως προς το άρθρο 17, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ορίζεται ως εποπτική αρχή, η οποία χειρίζεται τις υποβαλλόμενες καταγγελίες και ελέγχει τη νομιμότητα της επεξεργασίας των δεδομένων.

Το Κεφάλαιο Ε΄, το οποίο αποτελείται από το άρθρο 18, προβλέπει την υ-

ποχρέωση των αερομεταφορέων να διαβιβάζουν ηλεκτρονικώς τα δεδομένα PNR στη ΜΣΕ, αφού προηγουμένως γνωστοποιήσουν στη Μονάδα ποιον μορφότυπο δεδομένων και ποιο πρωτόκολλο διαβίβασης, από αυτά που ορίζονται στο Παράρτημα, σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν.

Β. Απώτερο σκοπό της Οδηγίας συνιστά η ταυτόχρονη προστασία πλέγματος εννόμων αγαθών. Όπως αναφέρεται ρητώς στη σκέψη 5 του Προοιμίου, «στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι η ασφάλεια, η προστασία της ζωής και ασφαλείας των προσώπων και η δημιουργία νομικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων PNR όταν τα επεξεργάζονται οι αρμόδιες αρχές». Αφενός, συνεπώς, η αποτελεσματική συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κρίνεται απαραίτητη για την ενίσχυση της εσωτερικής ασφαλείας (σκέψη 6 του Προοιμίου), αφετέρου, όμως, πρέπει να διασφαλίζονται ουσιαστικώς οι αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας στο πλαίσιο της προσπάθειας επίτευξης στόχων γενικού συμφέροντος (σκέψη 22 του Προοιμίου). Όπως συναφώς έχει αποφανθεί το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «καίτοι η καταπολέμηση της βαριάς εγκληματικότητας, και ιδίως του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας ενδέχεται να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη χρήση σύγχρονων τεχνικών έρευνας, εντούτοις, ένας τέτοιος σκοπός γενικού συμφέροντος, όσο θεμελιώδης και αν είναι, δεν μπορεί, αυτός και μόνον, να προταθεί ως δικαιολογία προκειμένου εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει τη γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση όλων των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως να θεωρηθεί ως αναγκαία για τους σκοπούς της εν λόγω καταπολεμήσεως» [ΔΕΕ της 21.12. 2016, υποθ. C 203/15 και C 698/15, σκέψη 103]. Υπό το φως των ανωτέρω, μπορεί να γίνει κατανοητός ο σκοπός των προστατευτικών για την ιδιωτική ζωή διατάξεων του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, όπως η υποχρέωση άμεσης διαγραφής όσων δεδομένων δεν ορίζονται ρητώς στο άρθρο 5 (άρθρο 8), η αποπροσωποποίηση των δεδομένων μετά την παρέλευση έξι μηνών (άρθρο 14), η απαγόρευση επεξεργασίας κάθε είδους ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων (άρθρο 15).

Γ. Όπως έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας [βλ. Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 19.11.2013 επί του Νομοσχεδίου «Προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2011/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2011 περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυννοριακής υγειονομικής περίθαλψης (L88/45/4.4.2011)», ν. 4213/2013], οι Οδηγίες δεσμεύουν κάθε κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνονται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα,

αλλά αφήνουν την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών [βλ. άρθρο 288 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 249 της ΣυνθΕΚ) ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σελ. 171-2]. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν εθνικά μέτρα μεταφοράς, διατηρώντας, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την ελευθερία να επιλέξουν τον τρόπο μεταφοράς. Ωστόσο, η επιλογή των σχετικών μέσων είναι συνάρτηση του αποτελέσματος που επιδιώκει η Οδηγία (βλ. Β. Σκουρή (επιμ.), Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Σελ. 1507 επ.). Συμφώνως προς πάγια νομολογία του ΔΕΕ, «οι διατάξεις μιας οδηγίας πρέπει να εφαρμόζονται μέσω κανόνων αναμφισβήτητης δεσμευτικότητας, με την απαιτούμενη εξειδίκευση, ακρίβεια και σαφήνεια, ώστε να πληρούται η απαίτηση της ασφάλειας δικαίου η οποία επιβάλλει, στην περίπτωση κατά την οποία μια οδηγία αποβλέπει στη γένεση δικαιωμάτων για τους ιδιώτες, να μπορούν οι δικαιούχοι να έχουν πλήρη γνώση των δικαιωμάτων τους» [ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C-427/07, σκέψη 55, με εκεί παραπεμπόμενη νομολογία ή, με άλλη διατύπωση, ΔΕΚ της 23.3.1995 C-365/93 (Επιτροπή/Ελλάδα), σκέψη 9, συμφώνως προς την οποία, είναι «(...) απαραίτητο το συγκεκριμένο εθνικό δίκαιο να εξασφαλίζει πράγματι την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας από την εθνική διοίκηση, η νομική κατάσταση που διαμορφώνεται βάσει του δικαίου αυτού να είναι αρκετά ακριβής και σαφής και οι δικαιούχοι να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν το πλήρες περιεχόμενο των δικαιωμάτων τους και, ενδεχομένως, να τα προβάλλουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων». Περαιτέρω, «(...) η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν απαιτεί, κατ' ανάγκη, τυπική και κατά γράμμα επανάληψη των διατάξεων της οδηγίας σε ρητή και ειδική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, μπορεί δε να αρκεί ένα γενικό νομικό πλαίσιο, εφόσον αυτό εξασφαλίζει αποτελεσματικά την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας με επαρκώς σαφή και συγκεκριμένο τρόπο (...)» (ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C-427/07, σκέψη 54, με παραπεμπόμενη σχετική νομολογία).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 7

Συμφώνως προς το εν λόγω άρθρο, ως υπεύθυνος προστασίας των δεδομένων PNR ορίζεται μέλος του προσωπικού της ΜΣΕ, στο οποίο, μάλιστα, παραχωρείται πλήρης ανεξαρτησία κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Δεδομένου, όμως, ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο εντάσσεται εξ ορισμού στη διοικητική ιεραρχία της Ελληνικής Αστυνομίας, προβληματισμός εγείρεται σχετικά με την πραγματική δυνατότητά του να ασκεί τα καθήκοντά του πάντοτε με την απαιτούμενη αντικειμενικότητα και αμεροληψία (βλ. ειδικώς ως προς την έννοια της ανεξαρτησίας, ΔΕΕ της 9.3.2010, υπόθ. C-518/07, σκέψεις 17-30).

2. Επί του άρθρου 11

A. Στην πρώτη παράγραφο του εν λόγω άρθρου γίνεται, εκ παραδρομής, αναφορά στην περίπτωση α΄ της παρ. 3 του άρθρου 8, ενώ η ορθή αναφορά θα ήταν στην περίπτωση α΄ της παράγραφο 2 του άρθρου 8.

B. Στην παράγραφο 2 περ. γ΄ γίνεται, εκ παραδρομής, αναφορά στα άρθρα 2 και 14, ενώ η ορθή αναφορά θα ήταν στο άρθρο 8 παρ. 2 στοιχείο β΄ και στο άρθρο 14 παρ. 3, αντιστοίχως.

3. Επί του άρθρου 13

Στο εν λόγω άρθρο γίνεται δύο φορές παραπομπή στο περιεχόμενο της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, η οποία, όμως, έχει καταργηθεί από 6ης Μαΐου 2018 δυνάμει του άρθρου 59 της «Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου».

4. Επί του άρθρου 14 παρ. 3 και 11 παρ. 2 στοιχ. γ

Στο άρθρο 11 παρ. 2 στοιχ. γ΄ προβλέπεται ότι η ΜΣΕ γνωστοποιεί σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλήρη δεδομένα που έχουν αποπροσωποποιηθεί, εφόσον εκτιμάται ευλόγως ότι αυτό είναι αναγκαίο για τον σκοπό του άρθρου 2, και μόνο αν εξουσιοδοτηθεί από αρμόδια αρχή, όπως αναφέρει στο άρθρο 14. Στο άρθρο 14 παρ. 3 γίνεται λόγος για αρμόδια δικαστική ή εισαγγελική αρχή. Πρέπει να οριστεί ακριβέστερα η αρχή αυτή, για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες υφίσταται εκκρεμής ποινική διαδικασία στην ημεδαπή.

5. Επί του άρθρου 15

Στο άρθρο 15 προβλέπεται ότι «ο επιβάτης του οποίου τα δεδομένα [PNR] υπόκεινται σε επεξεργασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, έχει ως υποκείμενο αυτών, κατά την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα εξής δικαιώματα: α) πρόσβασης, β) διόρθωσης, γ) διαγραφής και περιορισμού, και δ) αποζημίωσης και δικαστικής προστασίας, για κάθε παραβίαση των διατάξεων που διέπουν την προστασία των προσωπικών του δεδομένων». Συμφώνως προς το άρθρο 2 του παρόντος νομοσχεδίου, η επεξεργασία των δεδομένων [PNR] που συλλέγονται, γίνεται μόνο προς τον σκοπό της πρόληψης, διερεύνησης και

δίωξης τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παρ.2 περ. α', β' και γ'.

Το ζήτημα εν προκειμένω είναι το εξής: Τα δικαιώματα των υποκειμένων των προσωπικών δεδομένων που υπόκεινται σε επεξεργασία, προβλέπονται αναλυτικώς στον Κανονισμό ΕΕ 2016/679, ο οποίος ισχύει από 25.5.2018 στην ελληνική έννομη τάξη. Ο εν λόγω Κανονισμός ρητώς αναφέρει ότι δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της πρόληψης έναντι κινδύνων που απειλούν την δημόσια ασφάλεια (άρθρο 2 παρ.2 στοιχ.δ'). Στο ανωτέρω πεδίο, δηλαδή της πρόληψης, δίωξης εγκλημάτων, τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες προστασίας των δικαιωμάτων των υποκειμένων ρυθμίζει πλέον η Οδηγία ΕΕ 2016/680, η οποία δεν έχει όμως ακόμα ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη. Ο δε ν. 2472/1994 επίσης δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων που γίνεται από τις δικαστικές - εισαγγελικές αρχές και τις υπηρεσίες που ενεργούν υπό την άμεση εποπτεία τους στο πλαίσιο της απονομής της δικαιοσύνης ή για την εξυπηρέτηση των αναγκών της λειτουργίας τους με σκοπό τη βεβαίωση εγκλημάτων, που τιμωρούνται ως κακουργήματα ή πλημμελήματα με δόλο και ιδίως εγκλημάτων κατά της ζωής, κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κατά της προσωπικής ελευθερίας, κατά της ιδιοκτησίας, κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων, παραβάσεων της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, επιβουλής της δημόσιας τάξης, ως και τελούμενων σε βάρος ανηλίκων θυμάτων (άρθρο 3 παρ.2 στοιχ. β' ν. 2472/1994).

Εφόσον δεν υφίσταται εν ισχύ νομοθεσία που να ρυθμίζει την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων σε περίπτωση επεξεργασίας για τους ανωτέρω σκοπούς της πρόληψης δίωξης εγκλημάτων, ελλείπει η νομική βάση για την πραγματική άσκηση των δικαιωμάτων (προϋποθέσεις, διαδικασία), και, συνεπώς, η παραπομπή της προτεινόμενης διάταξης στην ισχύουσα νομοθεσία είναι άνευ αντικειμένου. Σημειωτέον ότι η νομική βάση άσκησης των δικαιωμάτων του υποκειμένου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση της άσκησης των αρμοδιοτήτων της εποπτικής αρχής κατά το άρθρο 17 του παρόντος. Μη υφισταμένης νομικής βάσης άσκησης των δικαιωμάτων του υποκειμένου, τίθεται και το ζήτημα εάν ο περιορισμός του δικαιώματος της πληροφορικής αυτοδιάθεσης όλων των επιβατών που εισάγεται διά της επεξεργασίας των δεδομένων [PNR], χωρίς εν τοις πράγμασι να είναι δυνατή η άσκηση των δικαιωμάτων προστασίας από την επεξεργασία των δεδομένων, αναιρεί την ουσία του δικαιώματος πληροφορικής αυτοδιάθεσης ή, σε κάθε περίπτωση, εάν είναι ανάλογος προς τον επιδιωκόμενο

σκοπό της πρόληψης, διερεύνησης και δίωξης εγκλημάτων. Η αναίρεση της ουσίας του δικαιώματος ή η μη τήρηση της αρχής της αναλογικότητας κατά τον περιορισμό του δικαιώματος πληροφορικής αυτοδιάθεσης, έχει ως περαιτέρω συνέπεια την παραβίαση του άρθρου 9Α του Συντάγματος και την ενεργοποίηση της απόλυτης απαγόρευσης αξιοποίησης των σχετικών αποδεικτικών μέσων, δηλαδή των δεδομένων PNR συμφώνως προς το άρθρο 19 παρ. 3 του Συντάγματος.

Περαιτέρω τίθεται και ζήτημα ορθής ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2016/681, στο μέτρο που η εν λόγω Οδηγία, στο άρθρο 13 για τα δικαιώματα προστασίας από την επεξεργασία των δεδομένων PNR, κάνει ρητή παραπομπή στην απόφαση-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ, η οποία όμως έχει αντικατασταθεί από την Οδηγία 2016/680 (βλ. άρθρο 59 της Οδηγίας 2016/680). Εν προκειμένω η Οδηγία 2016/681 παραπέμπει στους κανόνες της Οδηγίας 2016/680 για να εξασφαλίσει το αναγκαίο επίπεδο προστασίας του δικαιώματος στην πληροφορική αυτοδιάθεση. Εφόσον στην ελληνική έννομη τάξη δεν έχει ενσωματωθεί η Οδηγία 2016/680 και δεν υφίστανται σχετικοί κανόνες συμφώνως προς τα ανωτέρω εκτεθέντα, η ενσωμάτωση ως προς το σκέλος της προστασίας των δικαιωμάτων του υποκειμένου είναι πλημμελής και πλήττεται η αρχή της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαίου της Ε.Ε.

Θα ήταν σύμφωνη με την Οδηγία 2016/681 και το άρθρο 9Α του Συντάγματος η θέσπιση, ειδικώς για την επεξεργασία δεδομένων PNR, κανόνων ως προς τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία άσκησης από το υποκείμενο των δεδομένων, των δικαιωμάτων του κατά το πρότυπο των άρθρων 12-18 της Οδηγίας 2016/680.

6. Επί του άρθρου 19

Με το εν λόγω άρθρο καθορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Επισημαίνεται, σχετικώς, ότι, κατά το άρθρο 18 της Οδηγίας, «[τ]α κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία έως τις 25 Μαΐου 2018 (...)».

Συναφώς παρατηρείται ότι, συμφώνως προς σχετικά πρακτικά επεξεργασίας κανονιστικών διαταγμάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας, «επί μη εμπρόθεσμης μεταφοράς διατάξεων Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, (...) η συμμόρφωση πρέπει να ανατρέχει στον χρόνο κατά τον οποίο οι διατάξεις της Οδηγίας έπρεπε να μεταφερθούν στο εσωτερικό δίκαιο» (ΣΤΕ ΠΕ 210/1998, 479/1998, 404/1999, 415/2001, 1/2002, 429/2002, 379/2003, 180/2004). [Βλ., σχετικώς, Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 7.11.2018 επί του Νομοσχεδίου «Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/50/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμ-

βουλίου της 16ης Απριλίου 2014, σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την προαγωγή της κινητικότητας των εργαζομένων μεταξύ των κρατών-μελών, με τη βελτίωση της απόκτησης και της διατήρησης δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης (L 128/1 της 30.4.2014) και άλλες διατάξεις», ν. 4575/2018].

Σε κάθε περίπτωση, βεβαίως, αναδρομική ισχύς δεν θα μπορούσε να προσδοθεί στις διατάξεις του άρθρου 16 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, εφόσον αυτές προβλέπουν την επιβολή διοικητικών κυρώσεων στους αερομεταφορείς είτε για παράλειψη διαβίβασης είτε για πλημμελή διαβίβαση των δεδομένων PNR (βλ. Α. Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, 2018, σελ. 365, με αναφορά της σχετικής νομολογίας του ΔΕΕ).

Αθήνα, 27 Νοεμβρίου 2018

Οι εισηγητές
Αλέξανδρος Κεσσόπουλος
Επιστημονικός Συνεργάτης

Αθανασία Διονυσοπούλου (για την παρατήρηση υπ' αριθμ. 4)
Επιστημονική Συνεργάτις
Επίκουρη Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Προϊστάμενος του Α' Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέριος Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών